

*Малій О. Г., к.е.н., доцент,
Сур Ю.В., Чеботар Є.В., студенти,
Державний біотехнологічний університет*

ДИДЖИТАЛ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Сьогодні питанням цифрової трансформації освіти приділяють особливої уваги, особливо в умовах повномасштабної війни РФ з Україною. Для вітчизняної освітньої системи дане випробовування стало каталізатором давно назрілих модернізаційних змін в освітньому процесі. Процес інтеграції освіти України до Європейського освітнього простору також вимагає розвитку діджиталізації (цифровізації), яка визнана глобальною тенденцією сучасної освіти.

Особливості цифрової трансформації досліджують науковці В. Биков, Т. Васильєва, С. Карплюк, С. Кириленко, О. Мельник, Ю. Петрушенко, О. Соснін, О. Співаковський, О. Спирин, С. Стрижак, та інші. Предметом особливої уваги є напрацювання, присвячені формуванню цифрових освітніх середовищ, комп'ютерно-орієнтованих систем навчання, організації науково-методичної роботи з використанням мережевих засобів навчання, педагогічної майстерності та інноватики. На основі їхнього наукового доробку можна відзначити, що впровадження сучасних цифрових технологій та їхнє широке застосування мають істотний вплив на характер наукових досліджень і на освіту загалом.

Впродовж останніх років, урядом було запроваджено ряд заходів по сприянню підвищенню якості вищої освіти та підтримці науково-технічних розробок у закладах вищої освіти. Так, було зроблено дії в напрямі підтримки наукових проектів молодих вчених, підтримки науково-технічних (експериментальних) розробок, збільшення фінансування фундаментальних і прикладних досліджень у закладах вищої освіти за пріоритетними напрямками науки і техніки.

Однак загальні вітчизняні тенденції в системі освіти і науки та світові порівняння свідчать про наступне. Станом на початок 2020/21 навчального року в Україні нараховувалося 515 закладів вищої освіти (619 – станом на початок 2019/20 навчального року). Кількість студентів на 10 тис. населення становило 275 осіб (343 особи – станом на 01.01.2020 року) [2], а це майже в двічі менше, ніж у США, Японії, європейських країнах. За рахунок бюджету вищу освіту в Україні здобуває, на жаль, не більше третини молоді.

За даними Державної статистики України в закладах вищої освіти України на початок 2020/21 навчального року працювало 135,2 тис. наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників (156,9 тис. – на початок 2019/20 навчального року), з них 44,8 % мали науковий

ступінь доктора філософії (кандидата наук), 12,4 % – доктора наук [2]. Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, які мали науковий ступінь протягом останнього десятиріччя скоротився більше ніж у 2 рази (із 182,5 тис. осіб у 2010 році до 78,9 тис. осіб у 2020 році)[2].

Економічне зростання економічної системи перебуває у прямій залежності від спроможності створювати та використовувати інновації, однак на противагу світовим тенденціям, Україна втрачає найбільш талановитих учених [4]. Темпи вимивання кадрів вищої кваліфікації з наукової та інноваційної сфери створюють підґрунтя для технологічного відставання країни.

Середня зарплата професорів в Україні складає приблизно 450 дол. США на місяць. Тоді як заробітна плата викладачів у США (11000 дол.), Німеччині (6200 дол.), Польщі (1200 дол.), Китаї (1500 дол.) у десятки разів вища [6]. Загальні витрати з державного бюджету на вищу школу в Україні (МОН) у 2020 р. склали 22,4 млрд. гривень, тобто 796 млн. дол. А бюджет лише одного Гарвардського університету – 36,7 млрд. дол., Університету штату Айова – 1,4 млрд. дол., Варшавського університету наук про життя – 137 млн. дол. [6].

Війна стрімко прискорила перебіг звичайних тенденцій розвитку системи вищої освіти, і в першу чергу її змісту. Передусім йдеться про розвиток дистанційної освіти, використання сучасних цифрових технологій. Перевагами дистанційного навчання у період війни учасники освітнього процесу вважають можливість поєднання роботи і навчання, можливість опанування додаткових компетенцій та підвищення мотивації до самонавчання. Недоліками дистанційного навчання є технічні проблеми, неможливість доступу до Інтернет, недостатню самоорганізацію, низький рівень володіння інформаційними технологіями.

Науковці прогнозують, що війна матиме негативний вплив на вищу освіту в Україні в майбутньому, зокрема [5]: посилення «освітньої міграції» і суттєве зниження попиту на вітчизняну вищу освіту, радикальне зменшення фінансування закладів вищої освіти, падіння доходів населення й неможливості потенційними студентами отримати вищу освіту, скорочення кількості іноземних студентів тощо.

Одним з національних пріоритетів наразі є становлення цифрового суспільства. В цифровій економіці роль університетів як виробників знань посилюється, а при взаємодії та співпраці з бізнесом і державою, підвищується інноваційна активність в економіці.

У сучасних умовах навчальні заклади змушені діяти як підприємницькі структури з певними особливостями ведення інноваційно-інвестиційної діяльності, поєднувати функції підготовки висококваліфікованих фахівців, виконання фундаментальних і прикладних досліджень, трансферу знань та технологій, зокрема комерціалізації нових знань в інноваційний продукт, постачати на ринок унікальні продукти, такі як освітні програми, що є результатом інтелектуально-інноваційної діяльності науково-педагогічних працівників та

університетських топ-менеджерів.

Таким чином, в умовах економіки війни та для забезпечення повоєнного розвитку освіти та науки в Україні необхідним є їх інноваційне оновлення. На часі апробація та широке впровадження сучасних методів навчання з використанням новітніх технологій, розробка електронних систем управління навчанням, запуск і удосконалення цифрових рішень освітніх вимірювань навчальних досягнень. Адаптація учасників освітнього процесу та наукових кадрів потребує набуття цифрових компетенцій, освоєння диджитал технологій, що відкриває нові можливості навчання впродовж життя, сприяє особистісно-орієнтованому навчанню тощо.

Список використаних джерел:

1. Биков В., Спірін О., Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. Вісник кафедри «ЮНЕСКО» «Неперервна професійна освіта XXI століття». 2020. № 1 (1). С. 27–36. URL: <https://www.unesco-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/7/6>
2. Державна служба статистики України. Веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Деякі питання центрів колективного користування науковим обладнанням. Офіційний вебпортал парламенту України. 2022, червень. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-2022-п#Text>.
4. Малій О.Г. Джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2020. №4. С.72-77.
5. Національний інститут стратегічних досліджень. Веб-сайт. URL: <https://niss.gov.ua>
6. Ніколаєнко С.М. Якість вищої освіти — запорука конкурентоспроможності українських університетів. Наукова доповідь на методологічному семінарі НАПН України «Шляхи і механізми підвищення конкурентоспроможності університетів України» 19 листопада 2020 р. Вісник НАПН України, 2020. №2. С.1-7. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/issue/view/3>
7. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.
8. Цифрові технології в освіті: сучасний досвід, проблеми та перспективи: монографія / Т. А. Васильєва та ін.; за заг. ред. д-рки екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої, д-ра екон. наук, проф. Ю. М. Петрушенка. Суми: Сумський державний університет, 2022. 150 с.